

ОБЩА НПО ОЦЕНКА НА ФИНАЛНИТЕ ИНПЕК НА CAN EUROPE

Граждански организации: Целите за климата на ЕС са застрашени и трябва да се навакса с изпълнението им

В много от актуализираните национални планове за климата липсват точните политики, финансирането и стратегиите за изпълнение на целите на ЕС в областта на климата и енергетиката до 2030 г. Това се казва в доклад на граждански организации от 16 европейски държави, обединени в мрежата Climate Action Network Europe (CAN), от която Екологично сдружение “За Земята” е част. Национални планове в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК) залагат мерските, с които държавите в ЕС ще постигнат климатичните си цели, голямата задача е постигане на климатична неутралност и ограничаване на повишението на средната температура на повърхността на Земята до 1.5 градуса.

Анализът на CAN Europe беше извършен преди окончателната оценка на ИНПЕК, публикувана от Комисията на 28 май 2025 г. Според тази оценка, ако настоящите планове бъдат изпълнени, ЕС ще изостане само с 1 процентен пункт от постигането на целта си за климата до 2030 г. (-55% нетни емисии спрямо нивата от 1990 г.). Макар да е вярно, че някои водещи цели са подобрени на хартия, в сравнение с проектите на планове, основният извод от нашия анализ е, че финалните ИНПЕК все още не отговарят на изискванията в няколко критични области. Предизвикателствата и несъответствията са подредени в четири ключови области – недостиг на амбиция, на финансиране, на справедлив преход, на обществено участие. Констатира се и общ недостиг на достатъчни механизми за изпълнение, мониторинг и корекция, интегрирани в националните планове в областта на енергетиката и климата в ЕС. Докладът и в [частност главата за България](#) предлага и препоръки как несъответствията да бъдат преодоляни.

"Българският план изглежда добре на хартия, но все още не отговаря на минималните изисквания на ЕС по две ключови цели: земеползване и поглъщане на енергия и при крайното потребление на енергия.", коментира Радостина Славкова от екип Климат и енергия на “За Земята”. “Необходими са навременни корекции, за да се постигнат целите за 2030 г.”

Основният проблем е свързването на целите с необходимите политики и мерки за тяхното изпълнение - те не са достатъчни или адекватни. Например, за секторите транспорт, енергийна ефективност, отпадъци съществуващите мерки просто са продължени, докато нужните допълнителни мерки ще бъдат разработени по-късно в други планове (Социален план за климата, План за обновяване на сградите).

ИНПЕК включва моделиране на два сценария - WEM сценарий със съществуващи мерки (with existing measures) и WAM сценарий с допълнителни мерки. Единствено WAM сценария води България към постигане на общоевропейската цел за климатична

неутралност към 2050 г. **Съгласно показаните WAM траектории в ИНПЕК България привидно ще изпълни и дори надхвърли някои от минималните изисквания на ЕС** в областта на възобновяемите енергийни източници, потреблението на първична енергия и спад на емисиите в секторите сгради, транспорт, отпадъци.

В Българската глава от доклада е разгледан и т.н. „ZOOM IN казус“ – „България трябва да се справи с емисиите на метан от сектора на отпадъците“. Припомняме, че сектор отпадъци е един от четирите основни сектора извън Европейската схема за търговия с емисии, който понастоящем трябва да допринесе изпълнението на PPY / ESR целта за 10% намаляване на емисиите на парникови газове – CO₂, но и N₂O, метан. Метанът е парников газ със силно затоплящ ефект, особено в краткосрочен план. Емисиите на метан, произтичащи от сектора на управление на отпадъците, представляват една трета от емисиите на метан в България, но страната ни няма конкретна цел за тяхното намаляване.